

Честнаго славнаго пророка прѣтечи и крѣтитела іωάνна

Пáмáть прáведнаго съ похвалáми, тебѣ же довлѣетъ свидѣтельство гдѣне, прѣтече: показáл боá съ воистиннѣ и пророковъ честнѣйшій, ꙗко и въ стрдáхъ крѣтити сподобилá съ проповѣданнаго. тѣмже за истинѣ пострадавъ рáдуемá, благовѣстíахъ и ѡцымъ ко áдѣ бѣа, ꙗвльшагоá плóтíю, вземлющаго грѣхъ мíра, и подающаго нáмъ вѣлíю мíлостъ.

Величáемъ тá, крѣтителю спсѡвъ іωáнне, и почитáемъ всѡчíтныá твоѣá главы оусѣбноуенíе.

Pámjať právednaho s pochvalámi, Tebí že dovlíjet svídítel'stvo Hospódne, Predtēče: pokazál bo sjá jesí voístinnu i prorókov čestníjšij, jáko i v strujách krestítí spodóbilsja jesí Propovidannaho. Tímže za ístinu postradáv rádujasja, blahovistíl jesí i súščym vo ádí Bóha, jávl'sahasja Plótiju, vzémľuščaho hrích míra, i podajúščaho nám véľiju mílošť.

Velíčájem tá, Krestítelu Spásov loáanne, i počítájem vsí čestnýja tvojejá hlavý usiknovéňije.

NA BOHOSLUŽBE

*Do chrámu chodiť veriacich je zvykom.
Modlitbám duša raduje sa moja.
A svätí pohľadmi nás hrejú z ikon,
anjeli nebadane vôkol stoja.*

*My všetci Hospodina velebíme
za chlieb náš každodenný, za to blaho.
Isusko, pokoj do srdiečok prines,
po dobre, láske, aby každý prahol.*

*Voskové sviečky s prenádherným jasom
tichučko horia svetielkami mieru.
Duchovný otec vzyva k Bohu hlasno,
spasenie ohlasuje skrze vieru.*

*

Autor poézie a ilustrácie:
Igor Kruk

VALNÉ ZHROMAŽDENIE BRATSTVA PRAVOSLÁVNEJ MLÁDEŽE NA SLOVENSKU – SYNDESMOS

V sobotu 22. júna 2024 v priestoroch Pravoslávneho kňazského seminára PU v Prešove sa konalo riadne Valné zhromaždenie Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS.

Valné zhromaždenie sa začalo registráciou účastníkov a následne v chráme svätého Jána Bohoslova bol slúžený moleben na prizvanie pomoci Svätého Ducha, ktorý slúžil duchovný Bratstva o. Milan Petrisko.

Zasadnutie otvoril a viedol prezident Bratstva Alexander Hričko. Valné zhromaždenie sa podľa programu zaoberalo hod-

notením predchádzajúceho obdobia a ďalším smerovaním. Vyzdvihnuté boli početné aktivity, stretnutia a podujatia, na ktorých bola značná účasť mládeže a veriacich, za čo patrí veľká vďaka Bohu a všetkým zainteresovaným. Spomenuté však boli aj ťažkosti, ktoré sme museli prekonať a výzvy, ktoré bude potrebné zvládať.

Správu o činnosti Bratstva a správu o hospodárení predniesol prezident Alexander Hričko. V správe zazneli mnohé domáce podujatia a taktiež účasť na mládežníckych stretnutiach v zahraničí (Poľsko, Rumunsko) ako aj zahraničné návštevy na Slovensku. Prítomní vedúci miestnych skupín Bratstva – Košice, Klenovec, Spišská Nová Ves, Závadka, informovali o svojich aktivitách za uplynulé obdobie.

Správu o činnosti Edičnej rady predniesla jej členka Anna Pružinská, ktorá vyzdvihla predovšetkým časopis *Istina* a vydanie dvoch nových publikácií, a to *Ži-*

vot svätého Andreja Jurodivého (*Blázna pre Christa*) a *Úvahy o deťoch v pravoslávnej cirkvi v súčasnosti*. Tiež uviedla, že sa plánuje vydávanie ďalších publikácií.

Správu o činnosti Dozornej rady predniesol jej predseda Vladimír Gerka.

Následne predniesol svoj príhovor prezident Alexander Hričko, ktorý vyslovil vďaku za nadobudnuté skúsenosti na poste prezidenta Bratstva a súčasne aj poukázal na problémy vo vnútri Bratstva, dúfajúc v ich vyriešenie. Zároveň oznámil, že sa vzdáva funkcie prezidenta Bratstva k 30. 6. 2024. Valné zhromaždenie poďakovalo prezidentovi Alexandrovi Hričkovi a viceprezidentovi Alexandrovi Zalevskému za ich obetavú prácu pre Bratstvo.

Dôležitým bodom programu bola otázka volieb, keďže v tomto roku končí volebné obdobie. Valné zhromaždenie po diskusii rozhodlo, že na tomto zasadnutí nebude voliť nového prezidenta a navrhlo, aby Bratstvo viedol Vladimír Gerka, predseda Dozornej rady Bratstva ako poverená osoba.

Valné zhromaždenie na základe Stanov Bratstva zvolilo a určilo Mgr. Ing. Vladimíra Gerku, PhD. do funkcie poverená osoba a za štatutárny orgán Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS od 1. 7. 2024. Zároveň Valné zhromaždenie určilo, aby duchovný Bratstva o. Mgr. Milan Petrisko, PhD. zastupoval Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS na zasadnutiach orgánov Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku. V doplňujúcej voľbe za člena Dozornej rady bol zvolený Michal Sopko.

Nasledovala diskusia k ďalšej činnosti Bratstva a poďakovanie všetkým zúčastneným. Valné zhromaždenie bolo ukončené modlitbou.

Jana Kapraľová

Tábor ICHTYS 2024

Aj tieto letné prázdniny sme odštartovali našim tradičným Táborom ICHTYS. Bol to už 11. ročník, ktorý sme tentokrát strávili v krásnom prostredí na Donovaloch. V nedeľu, 30. júna, sme sa každoroční, ale aj noví tábormníci stretli na železničnej stanici v Košiciach, z ktorej sme cestovali do Zvolena a odtiaľ autobusom do nášho hotela, kde nás čakal týždeň plný zábavy a nových zážitkov. Po príchode a večeri sme sa stihli ubytovať, oznámiť a pomodliť večerné modlitby.

Nasledujúce dni vyplňal pestrý program, v ktorom nesmela chýbať ranná rozcvička, ranné a večerné modlitby, bodovanie izieb či táborová pošta. Po modlitbách nám o. Matúš každý deň prečítal krátky príbeh z Biblie a Ochridského prólogu. Deti boli rozdelené do tímov, ktoré mali pridelených dvoch vedúcich a počas celého týždňa medzi sebou súťažili v rôznych disciplínach.

V pondelok sme začali športovou olympiádou, porozprávali sme si o životoch svätých našich tímov, stihli sme aj bazén, krátku prechádzku po okolí a večernú rozprávku. Voľný čas sa nemohol zaobísť bez hrania futbalu, ktorý si chlapci - deti aj vedúci - každý deň do sýtosti užili. Hrali sme aj rôzne iné športy, ako napríklad volejbal alebo bedminton.

V utorok si náš pán doktor Michal pripravil prednášku o prvej pomoci, zahrali sme si Ovocníčkov a Vylomeniny, a potom sme si maľovali táborové tričká so znakom ryby - symbolom kresťanstva a nášho tábora. Pred stredajšou svätou Liturgiou sme sa večer pomodlili modlitby ku Svätému Prijímaniu a pristúpili ku spovedi.

Ako je už zvykom, v stredu nás čakala Liturgia, ktorú sme tento rok odslúžili v areáli hotelu. Svätú Liturgiu viedol pplk. prot. Marek Ignacik, ktorý slúži v neďalekej Banskej Bystrici a vo Zvolene, a prišiel medzi nás spolu so svojou matuškou Svetlanou. Spolu s ním slúžil aj duchovný nášho tábora, prot. Matúš Spišák. Na Liturgii väčšina z nás pristúpila ku svätej Eucharistii. Svojou návštevou nás poctil aj zastupujúci prezident BPM - Vladimír Gerka, ktorý sa nám po Liturgii prihovoril, deťom rozdal ikonky a sladkú odmenu. Otec Marek nám po raňajkách pútavo porozprával o jeho službe vojenského duchovného, duchovnom živote vojakov a odpovedal na naše zvedavé otázky. Stihli sme si ešte zasúťažiť v hre "Biznismeni" a po obede nás už čakal autobus, ktorým sme sa odviezli na výlet do Banskej Bystrice. Prešli sme sa po

areáli Múzea SNP, Mestskom hrade, Námestí SNP a dali sme si aj zmrzlinu. Veľmi nás potešilo, že aj tu nám svoj čas ochotne venovali o. Marek s matuškou Svetlanou a privítali nás v náhradných priestoroch banskobystrického chrámu. Večer nás navštívili náš mládežník Števo a porozprával nám o turistike a o tom, ako sa správať v prírode. Hoci by sa mohlo zdať, že po tomto nabitom dni sme išli už iba spať, nebolo to tak. Starších táborákov čakala ešte nočná hra, kde bolo ich úlohou rozlúštiť rôzne indicie a s baterkami nájsť v areáli ukryté predmety.

Štvrtok sme začali ďalším krásnym výletom - lanovkami sme sa vyviezli na Novú Hoľu, odkiaľ bol nádherný výhľad na okolité hory. Turisticky zdatnejší táborníci na čele s otcom Matúšom tam vyšliapali pešo a pokračovali aj ďalej až na vrch Zvolen. V tento deň nás prišiel navštíviť a potešiť sa s nami aj o. Vladimír Spišák so svojou matuškou. Užili sme si poobedie v bazéne a žetónovú hru, kde deti na stanovištiach zbierali žetóny a nakupovali za nich v obchodíku. Posledný večer nesmela chýbať opekačka, spev, tanec a karaoke, ktoré vytvorili tú pravú táborovú atmosféru.

V piatok nás už čakalo iba vyhodnotenie, odovzdávanie cien a cesta domov do Košíc. Ďakujeme v prvom rade Hospodu Bohu za požehnaný tábor, o. Matúšovi za pomoc a duchovné vedenie, MUDr. Michalovi Barilikovi, ktorý nám pomáhal ako zdravotník, p. Andrejovi za pomoc s dodávkou a sponzorom: Úradu michalovsko-košickej pravoslávnej eparchie, Bratstvu pravoslávnej mládeže na Slovensku - SYNDESMOS, Filantropii Charis svätého Jána Milostivého a všetkým ostatným dobrým ľuďom, ktorí nám pomohli svojimi darmi. Sláva Bohu za všetko!

vedúci tábora

TÁBOR V MEDVEDÍ

V pondelok 29. 7. sme sa všetci zišli v Medvedí o 15.00 hod. Plní radosti sme sa vrhli do týždňa plného radosti, zábavy, dobrodružstva, nových kamarátov a súťaží. Nesmeli chýbať spoznávačky, bodovanie izieb, cesta za pokladom, táborová pošta, tímy, Liturgia, večerne a večerné modlitby.

Po utorkovej Liturgii sme išli na dlhú, náročnú cestu za pokladom. Nechýbali ani stanovišťa so zaujímavými úlohami. Po náročnej ceste nechýbal zaslúžený oddych.

V stredu po raňajkách boli vodné aktivity. Celí mokří a natešení sme sa ku koncu vrhli na balónovú vojnu.

Štvrtok bol pre táborníkov športovým dňom. Mohli si zahrať: volejbal, vybíjanú, futbal či bedminton.

Piatok bol trochu pokojnejší, mali sme maslo-slané aktivity. Taktiež ako v stredu sme mali aktivitu s lanom, avšak tentokrát sme mali ťahať auto.

V sobotu bolo vyhodnotenie izieb a tímov. Ešte pred vyhodnotením vystúpil orchester, ktorý pripravil o. Humeník.

Ďakujeme táborníkom, najmä o. Dercovi, že nás s ochotou prijal, o. Štefanovi Pružinskému za nádherné bohoslužby a o. Savčakovi za nádhernú kázeň. Obzvlášť ďakujeme o. Humeníkovi za to, že naučil orchester krásne piesne. Ďakujeme aj ostatným otcom duchovným, že nás prišli navštíviť. Sláva Bohu za to, že nám blahoslovil pekné počasie, aj keď nie každý deň, i tak sme si to užili. Tešíme sa na budúci rok.

Nina Hrustičová

Naša pozn.: viac foto z tábora si pozrite na s. 35

DRUHÝ VŠEOBECNÝ SNEM II

Po smrti Meletiosa Antiochijského, ktorý viedol snem, nastali ďalšie nepokoje, keďže sa uvoľnila antiochijská biskupská stolica. Západ chcel, aby v Antiochii ostal ako jediný biskup Pavlín Antiochijský, no väčšina snemu vyriešila antiochijský problém zvolením celkom nového biskupa na túto katedru, antiochijského presbytera Flaviána. Ku všetkému napokon pricestovali alexandrijskí delegáti na čele s Timoteom, rozhrňvaní tým, že Maxim bol odsúdený a Gregor sa stal biskupom hlavného mesta a že nebola daná dôvera Pavlínovi Antiochijskému, ktorého podporovali. Obvinili samotného Gregora, že zaujal carihradskú katedru proti cirkevným kánonom, nakoľko bol ako biskup vysvätený pre Sasimu (uplatnili cirkevné pravidlo, zakazujúce prechádzať z jednej katedry na druhú).

Carihradský snem vyjadril záujmy východnej cirkvi a riešil problémy východného bohoslovnia i východnej cirkevnej praxe. Druhý kánon odmietol i požiadavky narastajúceho alexandrijského papistického sebavedomia a vyhlásil: *alexandrijský biskup nech riadi cirkevné veci len v Egypte.*

Otázka cirkevného riadenia a čestného poradia biskupov v Cirkvi bola vyriešená v špeciálnom rozhodnutí v treťom kánone takto:

Carihradský biskup nech má prednosť, pokiaľ ide o česť, po rímskom biskupovi, nakoľko Konstantinopolis je Nový Rím. Obidve pravidlá vyjadrovali zborového ducha Cirkvi, ale, pravdaze, zasiahli do citlivého miesta pre Alexandriu i pre Rím. Hoci čestný primát rímskej cirkvi bol tu zreteľne potvrdený, Rím odmietol prijať toto pravidlo ako zasahujúce do jeho záujmov. Takto sa

však východný episkopát vyjadril proti papizmu, nech už prichádzal z Alexandrie alebo z Ríma. Odmietnutím Pavlína Antiochijského a voľbou na antiochijskú katedru dôstojnejšieho reprezentanta bolo dané i Rímu na vedomie, že sa Východ nemieni vzdáť samostatného a slobodného rozhodovania o vlastných veciach. Obidve pravidlá, ako aj iné rozhodnutia snemu, cisár potvrdil.

II. všeobecný snem je pre nás pravoslávnych významný predovšetkým v tom, že na ňom podľa dávnej tradície získal svoj ekumenický význam symbol viery, nami dodnes používaný, nazývaný Niceo-carihradský. Avšak okolnosti, za akých sa to sta-

lo, sú zahalené neistotou. Už sme povedali, že priamych prameňov o činnosti tohto snemu nie je veľa. Problém symbolu viery je o to ťažší, pretože priame správy o tomto druhu činnosti snemových Otcov sa nezachovali. Bezpečne vieme, že vedľa globálneho odsúdenia heréz, o ktorom sme už hovorili, Otcovia výslovne potvrdili „nicejskú vieru“ až svoje súhrnné rozhodnutie (syntomoi horoi) odovzdali na schválenie cisárovi. Vieme však tiež, že už o rok neskôršie (382) nový snem v Carihrade v liste do Ríma sa odvoláva na „rozšírené zostavenie viery a písomné odsúdenie heréz“, ktoré sa uskutočnilo na sneme r. 381. Je veľmi pravdepodobné, že tu Otcovia majú na mysli náš symbol, hoci jeho text neuvádzajú. Po prvýkrát sa text nášho symbolu viery číta v aktoch IV. Všeobecného snemu v Chalcedóne, kde ho všetci uznali ako „vieru stopäťdesiatich Otcov“. Profesor V. V. Bolotov písal: „Hovorí to jasne o tom, že nazývať náš symbol vierou stopäťdesiatich Otcov boli celkom pevné dôvody, že bol prinajmenšom Carihradským snemom uznaný ako vlastný dokument snemu.“

Peter Bobak

Zdroj: Pavel Aleš, Cirkevné dejiny II. Kresťanská cirkev v období všeobecných snemov. **Foto:** ya.ru

HĽADÁME SPONZOROV

Drahí čitatelia,

keďže na Istine nám všetkým záleží, chceli by sme, aby sa zdokonaľovala a posúvala ešte ďalej. Radi by sme tiež zvýšili jej kvalitu. Toto sa však potom odrazí aj na jej cene. Preto by sme privítali Vaše dary.

Takouto formou by sme mohli zvýšiť kvalitu, ale zároveň zvýšiť cenu len minimálne. My redaktori venujeme Istine svoj čas bez nároku na odmenu. Všetky peniaze idú len na tlač a poštovné. Ak môžete, pomôžte.

IBAN (Fio banka):

SK19 8330 0000 0025 0228 2852

O NOSENÍ NÁPRSNÉHO KRÍŽA

V našej Cirkvi je zvykom, že keď sa koná svätá tajina krstu, pokrstený dostáva na krk krížik, ktorý ho bude sprevádzať nasledujúce dni, mesiace a roky. „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma.“ (Mk 8, 34–36) Tieto slová obsahujú podstatu kresťanstva a vysvetľujú, čo znamená byť skutočným kresťanom. Znamená to, že v našom živote by sme sa mali strániť pýchy a hriešneho života a mali by sme prijať kríž života, ktorý náš Spasiteľ Isus Christos každému z nás prideliuje. Ak nosíme na krku kríž, očakávame od Boha ochranu a pomoc. Nezabúdajme však na to, že náš život by sa mal uberať smerom nášho Spasiteľa, to znamená, že mali by sme žiť podľa Božích prikázaní a správať sa tak, aby sme si krížik, ktorý je symbolom ukrižovania aj zaslúžili. Chceli by sme od Boha pomoc a ochranu, ale zabúdame na to, že aj my sami sa máme k Bohu utiekať a nasledovať Ho.

„Proste a dostanete...“ (Mt 7, 7) Skúsme kráčať životom tak, aby sme boli kríža, ktorý nosíme, hodní. Nestťažujme sa na nedostatok času pri chodení do chrámu, nezávidíme našim bližným, ako to často robíme, nestážujme sa na svoj ťažký údel, ktorý nám Christos dal, ale snažme sa zo všetkých síl z nášho života hriech odháňať a vtedy bude na krku náš kríž aj našim „ochrancom“ a pomocníkom. Každému z nás Boh nadelil kríž, ktorý unesieme a ktorý nám bude na spasenie našej duše, ak ho dokážeme niesť. Pre prvých kresťanov bolo nosenie kríža skutočným činom oddanosti a viery, keď zdieľali Christovo utrpenie, a to najmä v časoch prenasledovania. Aj náš zvyk položiť krstenému na krk spolu s krstom aj náprsný kríž sa neobjavil hneď. Prví kresťania vyznávali svoju vieru a nosili rôzne medailóny, zobrazujúce zabitého Baránka alebo Ukrižovanie.

Prvé listinné dôkazy o nosení krížov na krku pochádzajú zo začiatku 4. storočia. Spisy zo 7. všeobecného snemu svedčia o tom, že svätí mučeníci Orestes (304) a Prokopius (303), ktorí trpeli za vlády cisára Diokleciána, mali na krku kríž zo zlata a striebra. Ako vidíme, kríž ako nástroj spásy sveta Isusom Christom bol predmetom najväčšej oslavy medzi kresťanmi od samého začiatku existencie Cirkvi. Po oslabení a následnom zastavení prenasledovania kresťanov sa nosenie kríža stalo rozšíreným zvykom. Na všetky kresťanské chrámy sa zároveň začali umiestňovať kríže. Pokrstením Svätej Rusi sa tento zvyk nosenia kríža dostal aj k nám. Kríž

mal a stále má osobitné miesto v živote každého pravoslávneho kresťana. Prisahali vernosť na kríže a výmenou náprsných krížov sa stali krížovými bratmi. Pri stavbe chrámu bol do základov položený kríž. Z rozbitého kostolného zvona bol zvyk odlievať veľa krížov, ktoré boli obzvlášť uctievané.

Znamenie kríža je neoddeliteľne spojené s nosením kríža. V 3. storočí už znamenie kríža hlboko vstúpilo do života kresťanov. Znamenie kríža sa stáva súčasťou nášho života pri každej okolnosti. Žehnáme sa pri príchode a odchode z domu, pred spaním aj po prebudení ďakujeme Bohu a prežehnávame sa, mnoho z nás aj cestovaní, pri práci a akomkoľvek inom úkone sa pomodlí a prežehná sa. Svätí apoštoli robili zázraky mocou znamenia kríža. Kresťania sa najskôr prežehnávali jedným prstom, čím zdôraznili svoju vieru v jedného Boha, na rozdiel od pohanského mnohobožstva. Po Nicejskom Všeobecnom sneme (325), ktorý sformuloval dogmu o jednote dvoch prirodzeností Christa, sa kresťania začali prežehnávať dvoma prstami. V 11. storočí, na rozdiel od inej herézy, ktorá popierala Božiu Trojicu, bolo zavedené prežehnávať sa tromi prstami (symbol Trojice).

Kríž je znamenie vykúpenia a nástrojom spásy ľudského pokolenia od hriechu a smrti, uskutočnenej našim Spasiteľom Isusom Christom smrťou na kríži. Práve na kríži, cez bolesť a utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie, koná Boží Syn najväčší skutok Božieho sebaobetovania sa z lásky k svojmu stvoreniu. Poráža Satana jeho vlastnou pýchou, oslobodzuje človeka z otroctva hriechu, otvára cestu do Kráľovstva nebeského, posväcuje a dáva nám Kríž ako víťaznú zbraň na boj s nepriateľom ľudského pokolenia, diablom. Teda človek, ktorý nosí Christovo ukrižovanie, svedčí o svojej účasti na utrpení a zmŕtvychvstaní svojho Spasiteľa, po ktorom nasleduje nádej na spásu, a teda vzkriesenie človeka pre večný život s Bohom. Ak človek nosí kríž bez viery, tak kríž sám o sebe nikoho z nás, samozrejme, neochráni a nemá pre človeka žiadny význam. Veď milosť Božia nepôsobí bezpodmienečne. Od človeka sa vyžaduje správny duchovný život podľa Božích prikázaní a práve tento duchovný život umožňuje, aby na nás Božia milosť pôsobila blahodarne a uzdravovala nás z vášní a hriechov.

Svätí Otcovia nás učia, že treba vždy nosiť náprsný kríž a do smrti ho nikdy nikde nezložiť, pretože kresťan bez kríža je ako bojovník bez zbrane a nepriateľ nás môže ľahko poraziť.

Sila kríža sa neprejaví sama, ale na základe nášho života a našich skutkov. Nezabúdajme na to, čo všetko musel Isus Christos vytrpieť, že musel zomrieť na kríži a následne vstať z mŕtvych, aby my sme mali život večný. Prosme Boha, aby sme mohli niesť náš kríž na pleciah bez reptania a s úctou a aj keď padneme na zem, aby sme vstali a znova Ho nasledovali.

Mgr. Daniel Havaj

Zdroje: eparhia-saratov.ru/Articles/o-natelnom-kreste-i-krestnom-znamenii, sofija.ru/blog/zachem-nosit-krest, sezenovo-mon.ru/novosti/vsemirnoe-vozdvizhenie-chestnogo-i-zhivotvoryashchego-kresta-gospodnya,oniks.ua/products/p00225zh#gallery-10

PROBLÉMY, SMÚTOK, STRES PORFIRIJ KAVSOKALYVITA

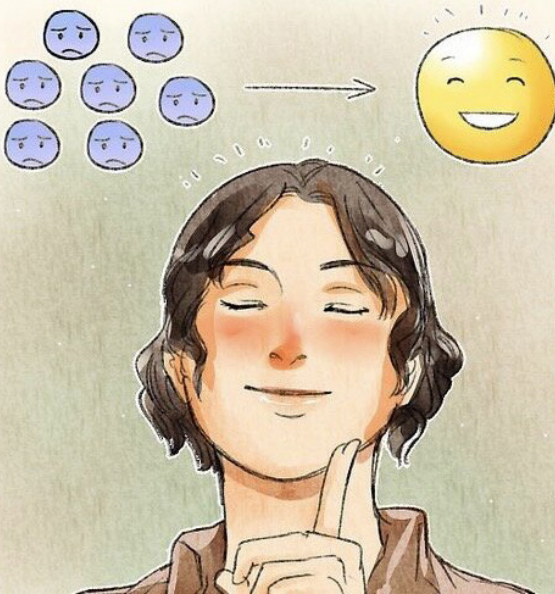
„Predstav si,“ povedal mi raz starec, „že si pokojne ideš po ulici a vidíš nejakého okoloidúceho, ktorý tiež ide pokojne. Zrazu spoza rohu vyskočí výtržník s nožom v ruke. Napadne tohto človeka, začne ho biť, ťahať za vlasy a nakoniec, celého zakrvaveného nechá ležať na chodníku. Keď to uvidíš, či budeš nahnevaný na zbitého človeka? Či ho nebudeš ľutovať?“

Nevedel som, čo odpovedať na takúto zvláštnu otázku otca Porfirija, a preto som mu odpovedal protiofenzívou: „Ako sa len možno hnevať na zraneného blížneho, ktorý sa stal obeťou výtržníka? Taká myšlienka mi ani neprišla na um! Samozrejme, že mi ho bude ľúto a pokúsim sa mu pomôcť, ako len budem vedieť.“ „A teda,“ pokračoval

starec, „každý človek, ktorý ti ubližuje, zraňuje ťa, šíri o tebe klebety, tak či onak sa k tebe správa nespravodlivo, je tvojím blížnym, ktorý sa dostal do rúk zločincina – diabla. Keď vidíš, že sa k tebe tvoj blížny správa nezaslúžene, čo by si mal urobiť? Mal by si s ním súcitiť, poľutovať ho a v tichosti sa s vrúcnu modlitbou obrátiť na Boha, aby ťa posilnil v ťažkú hodinu skúšky a zľutoval sa nad tvojím bratom, ktorý sa stal obeťou zákerného diabla. A Boh ti pomôže, aj tvojmu blížnemu. Ale ak to neurobíš, ale sa na brata nahneváš, pô-

jdeš do, ako sa hovorí, protiofenzívy, diabol, ktorý sa mu omotal okolo krku, preskočí aj na teba a bude tancovať na vás obidvoch.“

Jeden človek, ktorý nevedel, ako sa vyrovnáť s problémami, ktoré ho nečakane zastihli, prišiel k starcovi Porfirijovi. Z ľudskej stránky sa zdalo, že jeho problémy sú neriešiteľné a on sa umáral žiaľom. „Počúvaj ma, čo ti poviem, dieťa moje,“ povedal mu starec. „Boh na teba dopustil nevelké pokušenie, zveril ti maličký problém, jednu ťažkosť... A ty, namiesto toho, aby si sa tešil z toho, aká dôvera bola voči tebe preukázaná, sedíš so založenými rukami a smútiš. Povedz: „Christe môj, nech bude Tvoja svätá vôľa! Keď si takto usúdil alebo sa tak stalo v dôsledku mojej slabosti, a Ty si to dopustil, nech bude Tvoja svätá vôľa... A ďakujem Ti, Bože môj.“ Vo svojich chorobách a trápeniach zabúdame na vďačnosť Bohu.

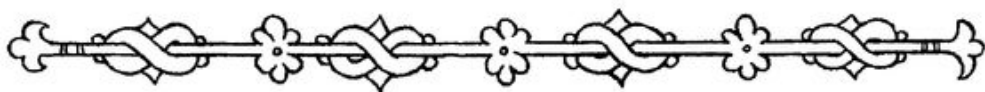
Otec Porfirij mi hovoril: „Ten, kto podobne ako mních, odovzdáva svoje srdce Christovi, sa stáva iným človekom. Jeho myseľ sa otvára, naplňa ho Christos. Počuješ ma? Chápeš? Christos! Keď sú myseľ a srdce človeka naplnené Christom, vtedy sa stáva múdрым a rozvážnym. Duch Boží ho učí všetkému. Ale treba zdôrazniť, že človek sa stáva rozvážnym nie v tom zmysle, ako to chápú vo svete: teda schopným odpovedať na každú otázku alebo zvláda akúkoľvek úlohu lepšie ako iní. Nie. Ako ti to len mám vysvetliť? Keď takému človeku prídu do cesty ťažkosti, nezostane zaskočený, neupadne do zúfalstva. Obráti sa na Christa, ktorý v ňom prebýva, a ľahko nájde najlepšie a jednoduché cesty prekonania vzniknutých problémov. A pritom bez akejkoľvek vnútornej ujmy. Rozumieš mi, Georgij?“ stavec ma oslovil po mene, hoci ho nevedel. „Chápem, geronda.“ „Človek, ktorý odovzdal svoje srdce Christovi, sa netrápi, bez ohľadu na to, aké problémy mu do cesty prídu. V jednotlivých krokoch je opatrný a nerobí chyby a omyly. Jeho myseľ, ruky, nohy – všetko sa hýbe Božou blahodatou. Je možné, aby bol takýto človek hlupáčikom? Samozrejme, sú prípady, kedy sa musí stať hlupáčikom, pre Christa.“ „Ako to myslíte?“ „Keď napríklad taký človek bude mlčať, aj keď niečo vie, pretože má nejaký cieľ. Alebo sa bude tváriť, že nič nepochopil, že nič nevie, opäť – sleduje dobrý úmysel. Postupne ho to bude učiť Svätý Duch. Pretože keď sa v nás usídlí Christos, prestávame sami riadiť svoj život. Vtedy už v nás žije On a On riadi náš život.“

Počas jednej z mojich návštev mi stavec vyrozprával takýto príbeh: Raz, keď som žil na Svätej hore, zasekla sa u nás v kélii dverová závera. Moji poslúšníci ju nijak nemohli otvoriť a boli veľmi nervózni. Ťahali ju, snažili sa vybiť, ale všetko bolo zbytočné – závera nepovoľovala a oni boli stále viac podráždení. Vtedy som k nim podišiel a povedal som, že to skúsím sám. Najprv som poriadne obzrel závoru zo všetkých strán a jedným pohybom som ju vytiahol. Prekvapení mnisi na mňa nechápavo pozerali. Povedal som im: „Prečo na mňa tak pozeráte, blahoslovení? Neurobil som nič nezvyčajné, iba som potiahol, to je celé. Ale urobil som to pokojne a s modlitbou. A vy, v tomto podráždenom stave, do ktorého ste sa sami dostali, by ste nevytiahli závoru ani do zajtra. Keď je duša rozrušená, zahmlieva myseľ a tá potom stráca jasnosť videnia. Ak je však v pokojnom naladení, duša osvetľuje myseľ a vtedy môže jasne uvidieť príčinu všetkého.“

Ako by len mohol tento príbeh nám pomôcť v našej každodennej komunikácii s ľuďmi! Ako by nám pomohol duševný pokoj, ktorý sa dá dosiahnuť nie vďaka radám psychológov alebo užívaniu psychotropných liekov, ale tak, že budeme kráčať cestou svätosti.

preložila J. Kapraľová

Zdroj: „Porfirij Kavsokalyvit: Cvjetoslov sovetov“ (dostupné na predanie.ru). **Foto:** dzen.ru

OVEČKA

Podobenstvo o desiatich pannách

Milé deti! Máme tu mesiac september, mesiac, ktorý je úzko spätý s nástupom do školy a škôlky. Dúfam, že ste si prázdniny užili naplno.

V tomto vydaní Ovečky máme znova príbeh – podobenstvo, ktoré nám Isus hovorí.

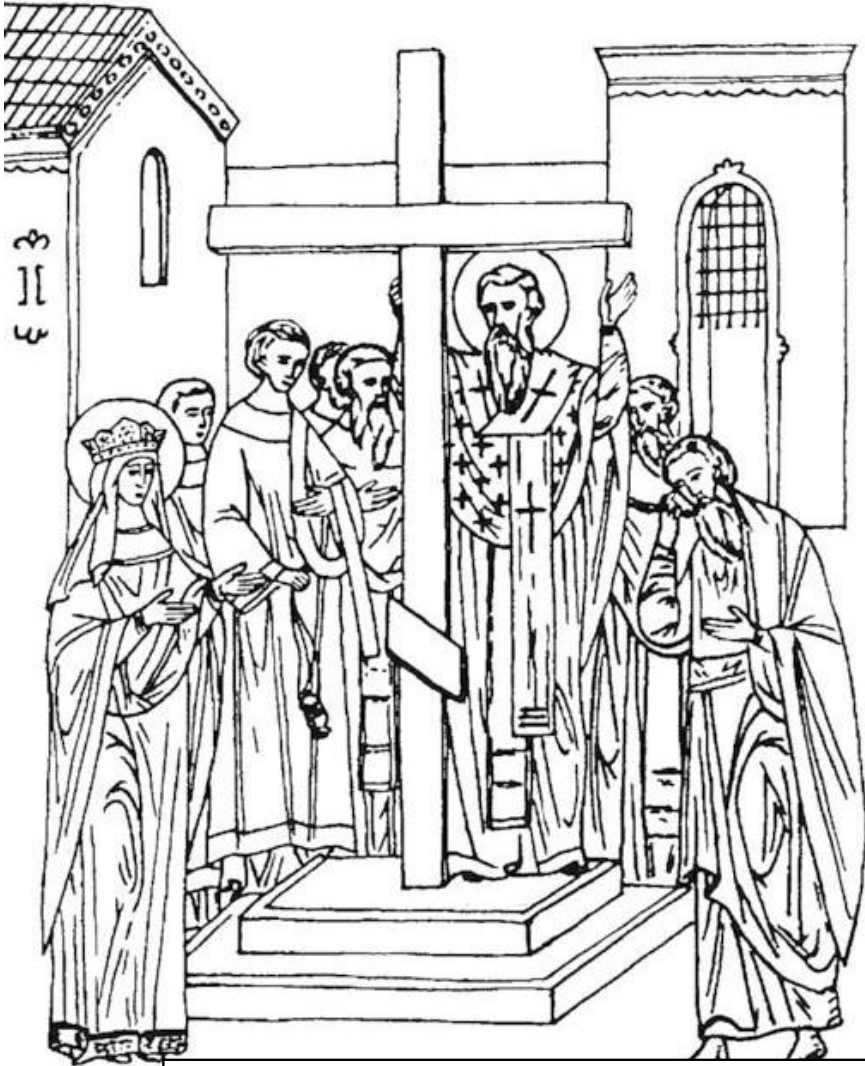
Vtedy bude kráľovstvo nebeské podobné desiatim pannám, ktoré si vzali lampy a vyšli naproti ženíchovi. Päť z nich bolo pochabých a päť rozumných. Tie pochabé si totiž vzali lampy, ale nevzali si olej; tie rozumné si však vzali s lampami aj olej v nádobách. Keď ženích meškal, zdriemli a zaspali. O polnoci nastal krik: Ajhľa, ženích, vyjdite mu naproti! Vtedy prebudili sa všetky panny a pripravovali si lampy. Tu pochabé povedali rozumným: Dajte nám zo svojho oleja, lebo naše lampy hasnú! Ale rozumné povedali: Aby potom nestačilo ani nám, ani vám? Chodte radšej k predavačom a kúpte si. Keď však odišli kupovať, prišiel ženích; pripravené vošli s ním na svadbu a dvere sa zatvorili. Neskoršie prišli aj ostatné panny a hovorili: Pane, pane, otvor nám! Ale on odvetil: Veru vám hovorím, nepoznám vás! Preto bdejte, lebo nepoznáte dňa ani hodiny, kedy príde Syn človeka.

Tento príbeh nám ukazuje, že treba byť stále pripravený na druhý príchod Isusa, lebo nepoznáme čas, keď príde. Preto nestačí konať dobré skutky voči súrodencom, kamarátom, či nekamarátom len počas pôstneho obdobia alebo len niekedy. Dobrým človekom je potrebné byť stále, každý deň. Najmä k Svätému Pričaščeniju, milé deti, je potrebné chodiť každú nedeľu a prazdník, nielen keď je Pascha alebo Roždestvo Isusa Christa. Pretože každý malý krok k tomu, aby sme boli lepším človekom sa počíta.

Do lampy napíšte dobré skutky, ktoré ste za posledné dni spravili:

V mesiaci september taktiež prazdnujeme **Vozdviženije čestnaho Kresta**. Napíšte na aký dátum tento prazdnik pripadá a kto našiel Krest?

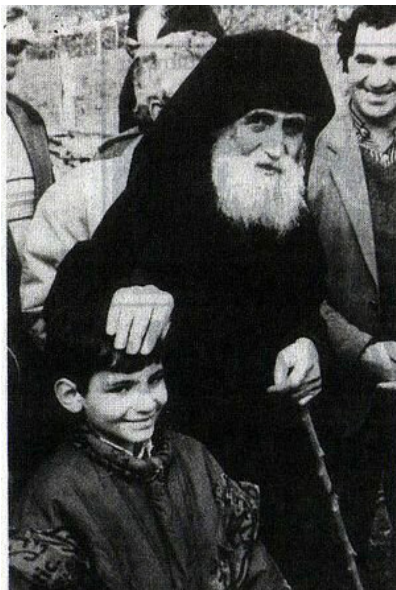

Vaše súťažné odpovede nám posielajte do 7
pracovných dní na adresu:
sutaz.ovecka@gmail.com.

VÝROKY SVÄTÉHO PREPODOBNÉHO (CTIHODNÉHO) STARCA PAISIJA SVÄTOHORCA

„Trpezlivosť je najsilnejší liek, ktorý lieči vážne a dlhotrvajúce ťažkosti. Väčšina ťažkostí zmizne len vďaka trpezlivosti. Veľká trpezlivosť rozmotáva aj najzamotanějšíe veci a prináša božské ovocie: tam, kde nevidíš riešenie, Boh dáva najlepšie riešenie.“

„Ak nevnímame dobrodenia, ktoré nám Boh dáva, a reptáme, prichádzajú skúšky, ktoré nás rozkladajú. Vážne vám hovorím: Kto má takýto postoj, kto stále reptá a reptá, nech vie, že dostane od Boha facku, aby splatil aspoň časť svojho dlhu v tomto živote. A ak facka nebude nasledovať, je to ešte horšie, potom bude musieť zaplatiť za všetko naraz, v budúcom živote.“

„Dnes ľudia nechcú počuť o smrti. Ak si však ľudia nepripomínajú smrť, žijú mimo reality. Tí, ktorí sa boja smrti a milujú márnosť, sa boja dokonca aj bacilov, neustále ich premáha strach, ktorý ich udržiava v duchovnej stagnácii. Ľudia, ktorí sú odvážni, sa smrti nikdy neboja, a preto podnikajú skutky so zbožnosťou a nezištnosťou. Keď pred seba stavajú smrť a denne na ňu myslia, duchovne sa na ňu pripravujú a pohybujú sa s väčšou odvahou. Tak prekonávajú márnosť a už tu začínajú žiť vo večnosti a rajskej radosti.“

„Ľahostajnosť k Bohu privádza k postupnej ľahostajnosti ku všetkému a privádza k rozpadu. Viera v Boha je veľká vec! Človek slúži Bohu a má lásku k rodičom, k domovu, k vlasti. Ten človek, ktorý nemá lásku k Bohu, k svojej rodine... Ten nemá lásku k ničomu...“

„Modlitba matky za svoje deti z nich vyháňa všetkých démonov (démonov smilstva, démonov opilstva, démonov fajčenia atď). Matkina modlitba dostane dieťa z dna pekla. Platče za svoje deti, matky, neprekliňajte ich a Hospod' všetko vyrieši.“

„Aby sme mali v rodine pokoj a harmóniu, toto veľmi pomôže: manžel by mal milovať svoju manželku viac ako svoju matku a viac ako kohokoľvek zo svojich príbuzných. Lásky manžela k rodičom by sa mala prelievať cez manželku. Samozrejme, manželka by sa mala správať rovnako.“

MONASTIER NEW VALAMO

Nový Valaam je pravoslávny monastier v Heinävesi vo Fínsku. Monastier bol založený na svojom súčasnom mieste v roku 1940. Tradícia monastiera Valamo však siaha až do roku 1717. Monastier bol vtedy pôvodne založený na Valaame (historicky známy aj pod finským názvom Valamo), čo je súostrovie v severnej časti Ladožského jazera, ležiaceho v Karélii v Rusku. Monastier New Valamo je dnes aktívnym centrom pravoslávneho cirkevného života a kultúry vo Fínsku a víta návštevníkov počas celého roka.

V roku 1939, počas zimnej vojny, bolo asi 190 mníchov z monastiera Valaam v Karélii evakuovaných zo svojho starého sídla do východného Fínska. Starý monastier Valamo obsadili ozbrojené sily Sovietskeho zväzu pomerne skoro po vypuknutí zimnej vojny. Po dočasnom príbytku sa mnísi rozhodli usadiť v Heinävesi vo východnom Fínsku. Voľba padla na kaštieľ v Papinniemi v Heinävesi po tom, čo tam mnísi celkom nečakane našli ikonu svätého Sergeja a Hermana Vala-

amských, zakladateľov monastiera v 12. storočí. Mnísi to považovali za znamenie od Boha. Po prijatí evakuovaných z monastierov Konevsky (Konevitsa) a Pečenga (Petsamo) je teraz jediným mužským monastierom finskej pravoslávnej Cirkvi.

Počas niekoľkých nasledujúcich desaťročí, keď bratstvo starlo a počet sa zmenšoval, bolo čoraz menej isté, či bude mníšsky život pokračovať. Sedemdesiate roky sa však stali časom oživenia. V monastieri postavili nový kamenný chrám a bratstvo prijalo nových členov. Monastier sa začal riadiť novým (gregoriánskym) kalendárom a hlavným jazykom bohoslužieb sa stala fínčina. Denné bohoslužby monastiera sa stali pre pútnikov zrozumiteľnejšie.

Poľnohospodárske tradície monastiera Valamo pokračovali aj po presťahovaní monastiera z jazera Ladoga do Heinävesi až do 60. rokov 20. storočia. Hlavným zdrojom príjmov sa však onedlho stali návštevníci. Bývalé obytné priestory mníchov, ktoré sa vyprázdnil, boli koncom 60. rokov zrekonštruované a použité ako penzióny. Prvý - takzvaný biely penzión, v ktorom býval aj slávny schiigumen John (Alexejev) - bol otvorený v roku 1969. V 70. rokoch minulého storočia bola bývalá stodola prerobená na reštauráciu Trapesa a bývalá kočiarň bola prerobená na takzvaný červený penzión. Stavba monastierskeho hotela bola dokončená v roku 1983. Neskôr pribudlo niekoľko ďalších budov: centrum služieb, v ktorom sa nachádza recepcia, vinotéka, predajňa suvenírov a kancelárie (1986), kultúrny dom, v ktorom je knižnica, konferenčná sála, konzervačné cent-

rum (1984) a Valamo Lay Academy a jej internát (1989). Prístavba kultúrneho centra bola dokončená na jeseň 2006.

Monastier stále získava časť príjmov z plodov zeme. Z bobuľového ovocia sa vyrábajú vína a likéry vo vinárskej továrni monastiera, ktorá je v prevádzke od roku 1998. Aj remeselné tradície sú stále živé: stará budova mliekarny zahŕňa dielňu na rámovanie ikon a sviečkareň, v ktorej sa ročne vyrobí asi tisíc kilogramov tradičných sviečok z včelieho vosku pre potreby monastiera.

Monastier má dnes tri chrámy a tri kaplnky. Väčšina ikon a cirkevných predmetov v chrámoch pochádza z pôvodného miesta monastiera na ostrove Valaam v jazere Ladoga. Okrem chrámov je možné v expozíciách monastiera vidieť aj cirkevné predmety - napríklad cirkevné textilie, ako sú rúcha. Hlavný chrám je zasvätený Preobraženiu Hospodňu. Starý chrám je zasvätený Všetkým valaamským svätým. Všetky každodenné bohoslužby monastiera sa konali v starom chráme od

jeho postavenia v roku 1940 až do roku 1977. V súčasnosti sa chrám využíva len v lete. Zimný chrám je zasvätený svätým Sergejovi a Hermanovi z Valaama. Najznámejšie čudotvorné ikony vo Valamo sú ikony Matky Božej z Konevitsy a Matky Božej Valaamskej, obe sa nachádzajú v hlavnom chráme.

V poslednom čase bol počet bratov dlhodobo v priemere okolo desať, ale za posledných niekoľko rokov sa počet zvýšil a teraz sa približuje k dvadsiatke. Priemerný vek je v súčasnosti okolo 45 rokov. Bratstvo žije v domoch postavených pri jazere Juojärvi v roku 1979. Domy majú 16 kélií pre jednu osobu. V posledných rokoch v dôsledku zvýšeného počtu bratov niektorí žijú aj v tej istej budove, kde bývajú dobrovoľníci. Igumenom monastiera Valamo je od roku 2022 Archimandrita Michael.

Nikola Kahancová

Zdroje: en.wikipedia.org, valamo.fi

Foto: www.tripadvisor.com

ROZHOVOR S TOMÁŠOM PEŠEKOM

1. Môžeš sa nám na začiatku predstaviť? Ako si prežil detstvo a štúdiá? Kto ťa smeroval k duchovnému životu?

Narodil som sa a vyrastal som v Košiciach s dvoma súrodencami – staršou a mladšou sestrou. Vysokoškolské štúdiá som ukončil v Prahe na Univerzite Karlovej. Na Filozofickej fakulte odbor filozofia a na Evanjelickej teologickej fakulte odbor teológia. Boli sme vždy veriaca rodina (otec – rímkat., mamka – grkat.) – k viere nás viedli rodičia, hlavne u mojej mamky som videl, že viera nie je len čosi nedeľné, čo necháme za dverami chrámu, ale že je to niečo prirodzené, čo máme žiť neustále, každý deň. V Prahe som sa zoznámil i so svojou manželkou Nikolettou, máme tri deti: Helenku, Mikuláša, Makríunku.

2. Neuniklo nám, že si s celou rodinkou pred Paschou prijal Pravoslávie. Aká bola vaša cesta k jeho prijatiu? Čo ovplyvnilo vaše rozhodnutie?

Krásu východného obradu som začal objavovať medzi gréckokatolíkmi až neskôr, asi ako stredoškolák. Čoraz viac mi prirastal k srdcu a dnes si už neviem predstaviť pre seba a moju rodinu lepší a krajší spôsob vyjadrenia a prežívania viery. Obradové veci nevnímam len ako čosi formálne, povrchné, nepodstatné (ako možno členovia iných cirkví). Keď som chodieval s manželkou a deťmi do zahraničia či už na dovolenku alebo z iných dôvodov, vždy sme hľadali pravoslávny chrám, kam by sme mohli ísť na bohoslužbu (v Grécku, Maďarsku, Chorvátsku) a tam som vždy v sebe pociťoval akúsi rozpoltenosť (aj sem patríam aj nepatrím). Postupne som zisťoval, že nie je nič, s čím by som nesúhlasil v učení PC. Naopak, stále viac som si uvedomoval niektoré veci, s ktorými som sa nevedel stotožniť v cirkvi, v ktorej som vyrastal. V srdci sme boli s manželkou pravoslávny už dlho pred samotným obradom prijatia Pravoslávia. Potom však prišla k slovu ľudská, svetská stránka. Nikoho u pravoslávnych nepoznáme, aké konkrétne kroky máme podniknúť, neskôr obavy zo zmeny spoločenstva, ako nás ľudia prijmu ... Vtedy nám Hospod' Boh hodil "záchranné koleso" v

podobe otca Miroslava Gubu a jeho matušky Janky. On bol so svojou dcérou Jankou na pár dní v nemocnici a práve v tom čase, na tom istom oddelení, v tej istej izbe bola aj moja manželka s našou Helenkou. Keď som ich bol navštíviť, o. Miro si na základe môjho vzhľadu pomyslel, že som buď pravoslávny alebo uniat. A keďže ma nepoznal, B bolo správne :-). Dali sa s manželkou do reči, ona mu spomenula, že si prekladám nejaké duchovné texty, matuške Janke Gubovej viac nebolo treba, cez matušku Zuzku Petrovajovú z Bardejova nás skontaktovala s o. Petrom Savčakom z Varadky, s ktorým sme stále v kontakte. Gubovci boli prví živí pravoslávni, s ktorými sme sa bližšie zoznámili. Neodmietli nás, začali sme sa navštevovať. Oni vlastne stáli na začiatku nášho procesu prijatia Pravoslávia. Za to im budeme vždy vďační. Aj košickej PCO ďakujeme za teplé a milé prijatie, naše obavy boli v tomto smere neopodstatnené.

**3. Vidieť už plody tvojej práce, myslím tým preklady Vasiľa Vel'kého....
Prosím popíš nám, ako si sa k nemu dostal, prečo si si vybral práve jeho a s kým**

na tejto téme spolupracuješ.

Súčasťou môjho štúdia v Prahe bola aj antická a stredováka filozofia. Vtedy som sa dostal bližšie i k duchovným textom východných otcov. U svätého Vasilia Veľkého ma oslovila jeho schopnosť využiť aj svetské veci, vedomosti na veci duchovné. Napríklad, ako pomocou vtedajších pojmov známych vo filozofii bránil pravdy viery a stal sa veľkou duchovnou autoritou, hoci sa nezúčastnil ani jedného všeobecného snemu, keďže žil v období presne medzi prvým a druhým všeobecným snemom. Keď som tie texty čítal, hovoril som si, že je veľká škoda, že nie sú preložené a bežný veriaci sa k týmto pokladom nedostane. A tak som ich začal prekladať, najprv pre seba. Neskôr vyššie spomenutým spôsobom som sa dostal k o. Savčakovi, ktorý bol z mojej činnosti nadšený, jeho povzbudivé slová ma dodnes hrejú pri srdci. V ňom som našiel i neúnavného partnera pri tomto prekladaní, patrí mu za to veľká vďaka. Jeden súbor preložených homílií od svätého Vasilia už vyšiel (s názvom *Včela Christovej cirkvi* – pozn. autora), finišujeme s druhým. V tom prvom je homília o pôste, o viere, o svätom Christovom narodení, o svätom krste. V tom druhom budú obsiahnuté i predošlé homílie plus homília o mučeníci Julite, o 40 svätých mučeníkoch, varovanie pred láskou k svetu, homília proti boháčom a ďalšie. Mám preložené drobné dielko o modlitbe od metropolitu Ilariona, uvidíme, či sa to podarí vydať. Chystám sa, alebo už som pomaly začal, prekladať Mystagógiu Svätého Ducha od svätého Fotia Veľkého. Aktuálne čítam nemecký preklad knihy O modlitbe od svätého Paisija, sú tam veľmi inšpiratívne rady a skúsenosti na danú tému.

4. Ako matke našej nechodiacej Janky sa mi nedá neopýtať na vašu Helenku. Máte v rodine taktiež zdravotne znevýhodnené dieťa, ako to celé vnímaš? Ako prebiehal proces prijatia tejto skutočnosti?

Že naša Helenka nebude v poriadku, sme sa dozvedeli ešte v Prahe na ultrazvuku pred jej narodením, deň pred mojimi promóciami. V prvej chvíli samozrejme údiv, smútok, hnev, bezradnosť, výčitky voči Bohu – “prečo práve my?” – to sú asi prirodzené ľudské reakcie na takúto situáciu. Ten proces prijatia/prijímania tejto skutočnosti “chvíľu” trval. Až neskôr sme sa na celú vec vedeli pozrieť aj inak, než cez problémy a ťažkosti, ktoré nám prináša Helenkin zdravotný stav. Vďaka Helenke sa nám otvára pohľad na svet, ktorý by bol pre nás inak uzavretý. Cez Helenku nám Boh ukazuje, že zázraky sa nedejú iba v Biblii či v životoch svätých, ale aj v našich každodenných životoch. Po ultrazvuku v Prahe vtedy docent (dnes už profesor na lekárskej fakulte) nám ako prvý povedal, že Helenka pôrod neprežije. Po chvíli povedal, že ak prežije, nebude vidieť ani počuť. V Košiciach nám lekár pred pôrodom povedal, že Helenka je zle natočená, má problém s vnútorným uchom, nebude sa vedieť v tele matky natočiť do správnej polohy. Po pôrode nám bolo oznámené, že Helenka nepočuje – toľko lekári a lekárska veda. A teraz realita, ktorú má Boh v rukách, aj keď to takto nemusíme vždy cítiť: Helenka pôrod prežila, pred pôrodom sa pretočila ešte trikrát, vidí. A keď sestričke v nemocnici spadla tácka s nástrojmi – rachot neskutočný a Helenke v inkubátore od ľaku vyleteli ruky hore, bolo nám jasné, že aj počuje. Pro-

sím, koľko zázrakov v rade za sebou. Áno, je na vozíku, čo nám nezriedka spôsobuje ťažkosti, komplikácie a frustrácie, napriek tomu je pre nás zázrakom (ako samozrejme aj ostatné naše deti :-), ale Helenka ešte špeciálnym spôsobom). Aj keď život s ňou je spojený s fyzickou i psychickou námahou, vždy je popretkávaný i radosťou či humorom. Tu sa mi vynára 9. kapitola z Evanjelia svätého Jána, kde sa učenci v súvislosti so slepým od narodenia pýtajú Isusa Christa, kto zhrušil. Isus im odpovedal: Ani on, ani jeho rodičia nezhrušili, ale stalo sa to preto, aby sa na ňom zjavili Božie skutky.

5. Si sčítaný človek s pozitívnym vzťahom ku knihám. Na vlastné oči som videla tvoju knižnicu, ktorú len v tichosti závidím (a je to vonku :-)). Odporuč našim čitateľom nejaké knižné tituly, pokojne aj zo svetskej literatúry, ktoré by ich obohatili.

Dodnes rád čítam rozprávky. Z duchovnej literatúry máme doma radi svätého Paisija, rád si prečítam niečo od Seraphima Rosea (preloženého je zatiaľ málo). Zo svetskej literatúry som rád čítaval knihy od katolíckeho autora A. J. Cronina. Rád si pozriem krátke videá od petrohradského duchovného Konstantina Parchomenka na najrôznejšie duchovné témy (v ruštine) <https://www.youtube.com/@pravideo4>

6. Aký je tvoj obľúbený citát z Biblie, prípadne obľúbený svätý okrem Vasiľa Veľkého alebo sviatok, ku ktorému máš osobitý vzťah?

1 Kor 1, 19 *“Ved’ je napísané: Zmarím múdrosť múdrych a rozumnosť rozumných zničím.”* Nechcem, aby to vyznelo nejak proti učeniu sa v škole a vzdelávaniu. Ja to vnímam tak, že ani pri všetkom našom vzdelaní a skúsenostiach, Boh vo svojom konaní nie je nimi limitovaný. Obľúbeným svätým je svätý Ján z Damašku. Mal dosť odvahy na to, aby bránil vieru aj proti byzantskému cisárovi. Obľúbeným sviatkom je pre mňa Sritenie Hospodinovo – je to čosi nádherné, ako sa v chráme stretáva starac s chlapčekom, stvorenie so svojím Stvoriteľom, človek s Bohočlovekom, hriešnik so svojím Spasiteľom. Svätý Simeon v starobe, kedy ľudia skôr rekapitulujú svoj život a okrem telesnej smrti už nič zvláštne neočakávajú, zažíva vrchol svojho života. Celý postoj svätého Simeona na ikone vyjadruje bázeň, vďaku, úctu. Ako jemnučko drží starac svojho Spasiteľa. Túto udalosť krásne vyjadruje i Simeonov chválospev. Kiež by aj nám Boh daroval takú požehnanú starobu.

7. Čo by si rád odkázal našim čitateľom v súvislosti s ich duchovným napredovaním? Ako by si ich povzbudil v dnešnej ťažkej dobe plnej nástrah?

Ak sa vám v duchovnom živote stane, že v ničom nevidíte zmysel, všetko okolo je čierne a bezútešné a ani necítite Božiu prítomnosť, nepoddávajte sa tomu a ako píše svätý Paisij, urobte niečo duchovné, čo vám robí radosť a potom príde i chuť na ostatné duchovné veci. Predstavte si duchovný jedáľenský stôl a vyberte si to, čo prebudí vašu chuť. Chceš trochu čítať? Chceš sa pomodliť čotky? Chceš spievať kánon? Chceš čítať žalmy alebo urobiť pár poklôn? Vydržme pri tom a skôr či neskôr nás Hospod’ Boh obdarí duchovnou radosťou.

СТИХОДНÝ KUKŠA NOVÝ, VYZNÁVAČ ODESKÝ (1875 – 1964)

(pamiatka v deň vyzdvihnutia jeho svätých pozostatkov
16. / 29. septembra a v deň zosnutia 11. / 24. decembra)

Schiigumen Kukša sa narodil 12. januára 1875 v dedine Arbuzyňka zbožným rodičom. Pri svätom krste dostal meno Kozma. Malý Kozma si už od svojho detstva zamiloval modlitbu a samotu, bol súcitný k ľuďom, hlavne k chorým a chudobným.

V roku 1895 sa vydal spolu s ďalšími pútnikmi do Svätej zeme. V Jeruzaleme prežil šesť mesiacov, pričom navštívil rôzne posvätné miesta a na spiatocnej ceste navštívil aj svätú horu Athos. Tu zahorel priáním viest' duchovný zápas ako mních. Predtým sa však musel vrátiť domov a dostať k tomu požehnanie svojich rodičov. Jeho mamička s radosťou a s vdakou prijala synovo rozhodnutie, svojho otca však musel Kozma veľmi prehovárať, aby mu dal povolenie. Mamička mu darovala ako

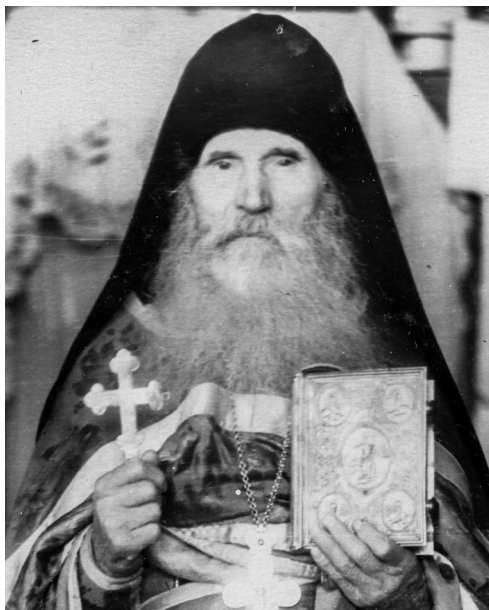
požehnanie Kazanskú ikonu Matky Božej, s ktorou sa už nikdy nerozlúčil a bola mu vložená aj do jeho hrobu, keď zosnul.

V roku 1896 prišiel Kozma na Athos, kde sa stal poslušníkom v ruskom monastieri svätého veľkomučeníka Panteleimona. Horlivo plnil svoje poslušanie proforníka. Potom ešte raz navštívil Jeruzalem, kde počas šiestich mesiacov plnil rôzne poslušania pri hrobe Pána. Keď sa vrátil na Athos venoval sa starostlivosti pútnikov a hostí svätej hory. Takto viedol svoj duchovný zápas po dobu 11 rokov. Následne bol postrihnutý, prijal rjasofor s menom Konštantín a až v roku 1904 bol postrihnutý na mnícha s menom Xenofont.

V rokoch 1912 – 1913 žiadali grécke štátne orgány, aby ruskí mnísi z Athosu odišli. Medzi týmito mníchmi sa ocitol aj otec Xenofont. Jeho duchovný otec mu na to povedal: „Aj toto je Bohu milé, aby si teraz žil na Rusi, aj tam treba zachraňovať a spasit' ľudí.“ V roku 1913 bol prijatý do Kyjevsko-pečerskej lavry. Tam venoval starostlivosť lampadám horiacim nad svätými ostatkami; zapaľoval ich, čistil, dopĺňal do nich olej, staral sa o čistotu a poriadok v jaskyniach.

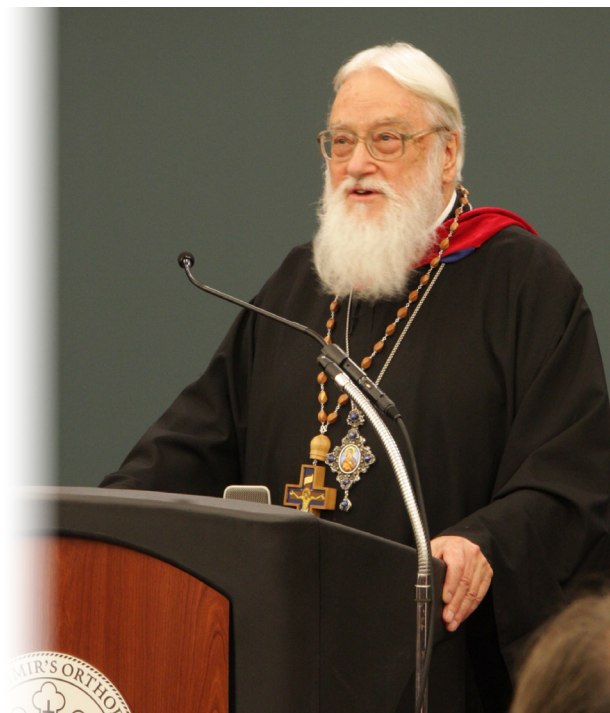
Keď začala 1. svetová vojna, otec Xenofont slúžil v priebehu tejto vojny v sanitnom vlaku Kyjev-L'vov ako milosrdný brat. Tu sa u neho prejavili jeho veľké cnosti, ktorými bol následne známy aj v budúcnosti ako dobrý pastier a spovedník: trpezlivosť, súcit a láska k blížnemu pri službe ťažko chorým a zraneným.

Prial si tiež prijat' veľkú schimu,

BISKUP KALLISTOS WARE

V septembri začíname nový školský rok, a teda aj my sme sa rozhodli začať podobnou tematikou. Septembrové číslo našej Istiny venujeme práve jednému z veľmi akademicky založených otcov Cirkvi. Predstavíme Vám biskupa anglického pôvodu, ktorého knihy o Pravosláví sú v súčasnosti pravdepodobne najpopulárnejším zdrojom našej pravej viery v celom svete. Pre niekoho možno známy, pre niekoho nie. Metropolita Kallistos Ware, Angličan, ktorý zistil skutočný zmysel života v Bohu a dokázal ho ukázať a ponúknuť aj mnohým ďalším. Tento významný teológ zomrel pred dvomi rokmi (2022), pár týždňov pred dovŕšením 88. narodenín.

Aby ste si nemysleli, že budeme písať len o knihách a vzdelaní, uvádzame aj príklad toho, ako bol biskup Kallistos vnímaný, predovšetkým ako osoba milujúca Boha. Tí, ktorí ho poznali píše: *„Takáto krátka pocta nemôže slovami vyjadriť to, čo by sa dalo zažiť len osobne. Biskup Kallistos bol veľmi podobný veľkému mníchovi, svätému Antonovi Egyptskému (251–356). Príbeh rozpráva o troch bratoch, ktorí každý rok prichádzali k Antonovi, aby diskutovali o stave svojich duší. Jeden sa ho však nikdy na nič nepýtal. Anton nakoniec prehovoril: „Každý rok ma prichádzaš navštíviť tu na púšti, ale nič sa ma nepýtaš. Prečo je to tak?“ Brat odpovedal: „Stačí, aby som ťa videl, Abba (otec).“ Slová neboli potrebné. Samotná sila Antonovej prítomnosti stačila na to, aby v*

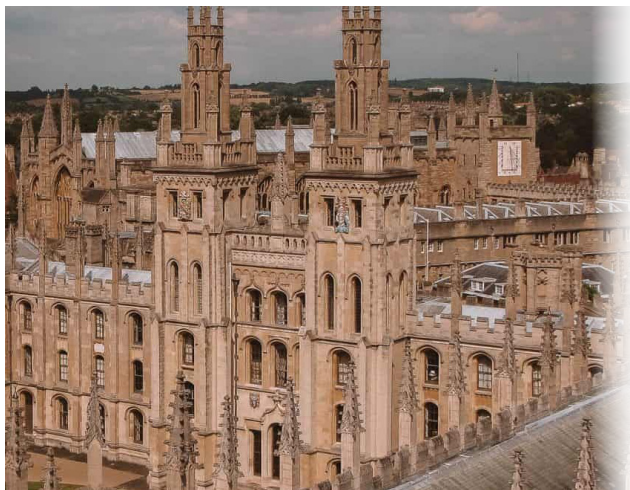
bratovi vyvolala duchovnú premenu. Takto podobne bol vnímaný aj samotný biskup. Jeho svätý život dal jeho slovám premieňajúcu silu, ktorá mohla zmeniť srdcia tých, s ktorými hovoril, či už pravoslávnych alebo evanjelických. Jeho samotná prítomnosť pretvorila vzťah.“

Narodil sa ako Timothy Ware v roku 1934 v krásnom anglickom meste Bath a vyrastal v anglikánskej rodine. Budúci metropolita Kallistos študoval na Westminsterskej škole v Oxforde, kde získal klasické a teologické vzdelanie. V roku 1958, vo veku 24 rokov, prijal pravoslávnu kresťanskú vieru, následne cestoval po celom Grécku a trávil veľa času v monastieri svätého Jána Teológa na Patmose. Navštevoval aj ďalšie významné centrá Pravoslávia, ako je Jeruzalem a hora Atos. V roku 1966 bol vysvätený za kňaza a bol postrihnutý za mnícha, pričom dostal meno Kallistos, na počesť

svätého Kallistosa Xanthopoulosa.

Stal sa jedným z najvplyvnejších východných pravoslávnych teológov v anglicky hovoriacom svete v 20. a začiatkom 21. storočia.

Najslávnejšie knihy biskupa Kallistosa sú *Pravoslávna cirkev*, štandardná úvodná učebnica do Pravoslavia, ktorá sa používa už takmer 60 rokov a doteraz je obľúbeným zdrojom informácií o našej viere pre tých, ktorí sa s ňou doteraz veľmi alebo aj vôbec nestretli; *Pravoslávna cesta*; a *Philokalia* (u nás známa ako Dobrotolubije), klasický text pravoslávnej spirituality, ktorý spolu prekladal. Anglicky hovoriaci národ mu taktiež vďačí za preklad Pôstnej a Sviatočnej triódy. Pôsobil ako lektor východných ortodoxných štúdií na Oxfordskej univerzite 35 rokov až do svojho odchodu do dôchodku v roku 2001 a mnohí z jeho doktorandov získali vplyvné posty.

Po Oxforde pokračoval v publikovaní, ale zvyšné roky svojho života zamerlal na posilnenie vnútorného života pravoslávnej Cirkvi a na budovanie mostov s nepravoslávnyimi kresťanmi, vrátane katolíkov, anglikánov a evanjelikov. Bol tiež predsedom správnej rady Inštitútu pravoslávnych kresťanských štúdií v Cambridge. Bol predsedom skupiny Priatelia Pravoslavia na ostrove Iona a pôsobil v poradnom výbore Ortodoxného mierového spoločenstva. V roku 2007 sa stal metropolitom Dioklei. Ako o ňom písali: „Človeka ako on je možné nájsť len raz za storočie.“

Slová biskupa Kallistosa: „*My pravoslávni sme stále príliš zahľadení do seba. Mali by sme si uvedomiť, že máme poslanstvo, ktoré mnohí ľudia radi počúvajú. Pre mňa je najdôležitejším misijným svedectvom, ktoré máme, božská Liturgia. Toto je životodarný zdroj, z ktorého pochádza všetko ostatné. A preto tým, ktorí prejavujú záujem o Pravoslávie, hovorím: „Podťe sa pozrieť. Podťe na Liturgiu.“ Prvá vec je, že by mali mať skúsenosť s Pravoslávím. Vychádzame z modlitby, nie z abstraktnej ideológie, nie z morálnych pravidiel, ale zo živého spojenia s Christom vyjadreného modlitbou.*“

Tí z nás, ktorí sa s ním stretli čo i len raz, budeme za to stále vďační.

Jeho knihy, videozáznamy z prednášok a fotografie sú dostupné na internete.

Tatiana Vasiliou

Zdroj: Kallistos Ware: Theologian Who Explained the Orthodox Way to Oth... | Christianity Today, Kallistos (Ware) of Diokleia - OrthodoxWiki. **Foto:** 2022-0824-metkallistossvots.jpg (oca.org)

SLÁVA ISUSU CHRISTU!

V štvrtú septembrovú nedeľu sme si pripomínali pamiatku prepodobnej Feodory Alexandrijskej, ktorá nám je veľkým príkladom v ľútosti nad svojimi hriechmi a v odhodlanosti očistiť sa od nich.

Prepodobná Feodora a jej muž žili v Alexandrii. V ich rodine vládla láska a porozumenie, a to nemohol zniest' diabol, ktorý nenávidí, keď sa ľudia majú radi. Jednému bohatému človeku sa Feodora veľmi zapáčila a začal ju zvädzať na cudzoložstvo. Podplatil jednu ženu, ktorá priviedla dôverčivú Feodoru do poblúdenia a povedala jej, že hriech, ktorý robí v noci, Boh nevidí. Feodora sa dala oklamať týmto nezmyslom a podviedla svojho muža.

No veľmi rýchlo sa spamätala, znenávidela samu seba a neľútostne sa bila po tvári a trhala si vlasy. Vydala sa preto na cestu k igumenii neďalekého monastiera a porozprávala jej, čo urobila. Igumena sa ju snažila povzbudiť, aby mala vieru a pripomenula jej svedectvo Evanjelia o hriešnici, ktorá umyla slzami nohy IC XC a dostala odpustenie svojich hriechov. V nádeji na Božie milosrdenstvo Feodora povedala: „*Verím môjmu Bohu a odteraz už nikdy nebudem takýto hnusný hriech konať a posnažím sa ho zmyť.*“ V tú istú chvíľu sa rozhodla odísť do monastiera, aby očistila v askéze a modlitbe svoje hriechy.

Tajne odišla z domu, preobliekla sa do mužského oblečenia a vydala sa do mužského monastiera, pretože sa bála, že ju v ženskom monastieri nájde muž a ublíži jej. Igumen monastiera neblahoslovil, aby ju pustili ani na dvor, pretože takým spôsobom skúšal pevnosť jej viery a pokánia. Prepodobná Feodora zostala nocovať pri monastierskej bráne. Ráno padla k nohám igumena a prosila ho, aby ju nechal v monastieri. Keď igumen videl úprimný zámer Feodory, tak súhlasil.

Dokonca aj skúsení mnísi sa divili nad celonočnými modlitbami Feodory, nad jej pokorou a trepezlivosťou. Svätá v monastieri prežila 8 rokov. Jej telo, ktoré kedysi pošpinila cudzoložstvom, sa očistilo a stalo sa viditeľnou nádobou Svätého Ducha. Raz bola svätá poslaná do Alexandrie, aby kúpila chlieb. Igumen, keď ju žehnal na cestu, jej prikázal, aby v prípade, že sa zdrží v meste, prenocovala v susednom monastieri.

V ubytovni susedného monastiera vtedy žila dcéra igumena, ktorá prišla navštíviť svojho otca. Táto dcéra sa zalúbila do Feodory, lebo si myslela, že je muž. Bola očarená jej krásou a začala Feodoru zvädzať na hriech smilstva. Nevedela, že je pred ňou žena. Feodora odmietla, preto dievčina zhrešila s iným hosťom a otehotnela. Prepodobná Feodora kúpila chlieb a vrátila naspäť. Zdalo, že tým sa všetko skončilo. Igumen sa však o tehotenstve dcéry dozvedel a tá vinu zhodila na mladú Feodoru. Keď táto správa došla k igumenovi monastiera, v ktorom Feodora bývala, povedala: „*Boh je svedok, že som to neurobila.*“ Igumen poznal čistotu života mnícha Feodora, preto spočiatku neveril klebetám, avšak keď doniesli do monastiera dieťa smilnice, nechal sa zlomiť. Dieťa zverili Feodore a s hanbou ju vyhnali preč.

Feodora sa pokorila pred novou skúškou, pretože v nej videla príležitosť očistiť sa od hriechu. Usídlila sa neďaleko, na salaši pri pastieroch, ktorí dávali dieťa-

ťu mlieko. Feodora sa živila iba bylinami. 7 rokov znášala všetky ťažkosti a nachádzala sa vo vyhnanstve. Na prosby mníchov sa jej igumen dovolil vrátiť do monastiera spolu s dieťaťom, kde prežila 2 roky úplne zatvorená a učila malého chlapca Božej bázni. Igumen dostal od Boha zjavenie, že hriech mnícha Feodora je odpustený. Blahodat' Božia prebývala na Feodore a čoskoro sa všetci mnísi stali svedkami zázraku, ktorý sa udial po jej modlitbách. Pred smrťou sa Feodora zatvorila do kélie. Poslednýkrát poprosila od Boha odpustenie svojich hriechov. Spolu s ňou sa modlil aj chlapec. Čoskoro sa slová modlitby zastavili v ústach Feodory a spokojne odišla do Cárstva Božieho.

Hospodin Boh zjavil igumenovi duchovnú dokonalosť Feodory a jej skryté tajomstvo. Vtedy igumen, za prítomnosti všetkých mníchov monastiera, vyrozprával celý Feodorin príbeh. Ako dôkaz toho, čo hovorí, odkryl na chvíľu jej hrud', aby všetci uverili, že dve ženy splodiť dieťa nemohli. Mnísi sa zahanbili, že uverili klebetám. Prišli k telu svätej a so slzami prosili o odpustenie. Zvesť o nej došla až k jej manželovi, ktorý prijal postrih a stal sa mníchom v tom istom monastieri, kde sa spasila jeho žena. Chlapec vychovaný prepodobnou Feodorou taktiež išiel po stopách svojej nevlastnej matky a neskôr sa stal igumenom tohto monastiera.

Daj Bože, aby sme nikdy neuverili klebetám o druhých a aby sme nikdy nespáchali takýto ťažký hriech. Aj keď vidíme na vlastné oči, že niekto robí niečo zlé, netreba veriť vlastným očiam. Taktiež je dôležité uvedomiť si, že Boh je všadeprítomný, vidí všetky naše skutky vo dne i v noci.

Modlitbami prepodobnej Feodory, Hospodi Isuse Christe pomiluj nas. Amiin.

DEŇ OTCOV

Mala oblečené svoje najkrajšie šaty výrazne oranžovej farby, vlasy zviazané červeno-zlatou stuhou. Bola pripravená ísť do školy. Práve bol Deň otcov a všetky deti mali prísť v sprievode svojho ocka. Ona jediná však príde s mamičkou. Mama ju odhovárala od toho, aby tam šla, lebo spolužiaci by to nepochopili. Ale ona chcela všetkým povedať niečo o svojom ockovi, i keď to bolo trochu iné ako v prípade ostatných detí.

V škole bol dav oteckov, ktorí sa trochu rozpačito zdravili, a netrpezlivých detí, ktoré ich držali za ruku. Učiteľka ich volala jedného po druhom a každý predstavil svojho otecka. Nakoniec učiteľka zavolala dievčatko v oranžových šatách. Všetci sa naň pozerali a hľadali v jeho blízkosti nejakého muža.

„Kde je jej otecko?“ spýtalo sa jedno dieťa. „Podľa mňa žiadneho nemá!“ zakričalo druhé. Zozadu nejaký hlas zamrmal: „To bude ďalší z tých príliš zaneprázdnených otcov, ktorí nemajú čas.“

Dievčatko sa usmialo a všetkých pozdravilo. Keď mu učiteľka udelila slovo, pokojne si prezrelo tú záplavu ľudí pred sebou, potom si spojilo ruky a začalo hovoriť silným a jasným hlasom: „Môj otecko tu nie je, lebo žije veľmi ďaleko odtiaľto. Ale ja viem, že by si prial byť tu so mnou a chcem, aby ste o ňom čosi vedeli – aj ako veľmi ma ľúbi. Rád mi rozprával príbehy, učil ma bicyklovať sa. Na moje sviatky mi vždy daroval červenú ružu a učil ma púšťať šarkany. Jedávali sme spolu veľké zmrzliny a napriek tomu, že ho nevidíte, ja nie som sama, pretože môj ocko je stále so mnou, hoci žijeme ďaleko od seba. Viem to, lebo mi sám slúbil, že vždy bude v mojom srdci.“

Keď to dopovedalo, položilo si ruku na srdce. Jeho mama uprostred davu oteckov sa hrdo dívala na svoju dcéru so slzami v očiach. Dievčatko spustilo ruku a skončilo slovami plnými nehy: „Veľmi ľúbim môjho ocka. On je moje slniečko a keby mohol, bol by tu, lenže nebo je ďaleko. No niekedy, keď zavriem oči, mám pocit, akoby nikdy nebol odišiel.“

Zavrelo oči a mama si s prekvapením všimla, že všetky deti aj ich otcovia zavreli oči. Čo videli? Asi ocka vedľa dievčatka. „Viem, že si so mnou, ocko,“ prerušilo dievčatko ticho. To, čo sa stalo potom, dojalo všetkých. Nikto to nevedel vysvetliť, pretože všetci mali zavreté oči, ale na stole zrazu ležala nádherná voňavá červená ruža.

Dievčatko dostalo láskavé požehnanie od svojho otecka a dar veriť, že nebo vlastne nie je až tak ďaleko.

Nebo v skutočnosti nie je ďaleko.

Darina Oleárová

Zdroj: Bruno Ferrero. Koľko stojí zázrak?
(Malé príbehy pre potešenie duše). **Foto:** pinterest

PLNENÁ PAPIKA S PARADAJKOVOU OMÁČKOU

Ingrediencie: *papriky /podľa potreby/, 30dkg ryže, cibuľa, cesnačka/vegárky/opekačky, soľ, mleté čierne korenie, mletá červená paprika, cukor, bobkový list, nové korenie, pretlak, hladká múka, olej*

Postup: Z paprik vyrežeme semienka od stonky aby sme ich mohli naplniť. Na oleji si opražíme cibuľu, pridáme ryžu, 1 postrúhanú cesnačku, soľ, mleté čierne korenie, 1 KL mletej červenej papriky. S premiešanou zmesou plníme papriky a ukladáme do vyššieho hrnca. Zalejeme vodou 1cm nad ryžu a dáme do rúry na 200°C. Zmes pečieme do zmäknutia ryže. Medzitým si pripravíme paradajkovú omáčku. Na oleji si podusíme cibuľu, vlejeme 1 veľký pretlak, zalejeme vodou a pridáme 1 bobkový list, nové korenie, soľ, mleté čierne korenie, cukor. Chvilú povaríme, zahustíme múkou do konzistencie omáčky.

MALINOVÝ KOLÁČ S POSÝPKOU

Ingrediencie na cesto: *1 kg polohrubej múky, 1 droždie 1 KL soli, 2 KL kryštálového cukru*

Postup: Zo surovín zamiesime pružné cesto, ktoré necháme vykysnúť. Vykysnuté cesto si podelíme na guľky veľkosti jablka, rozvaľkáme a kladieme na okrúhly tanier alebo tácku. Rozvaľkané časti potierame zmäknutým palmarinom/smetolom. Takto naskladáme 5 vrstiev, vrchnú vrstvu nemastíme. Opäť rozvaľkáme a urobíme cesto podľa potrebného tvaru na plech.

Ingrediencie na koláč: *puding, kokosové/sójové mlieko, ovocie, palmarin, kryštálový cukor, polohrubá múka*

Postup: Na cesto pridáme uvarený vanilkový puding, ovocie podľa sezóny a posypeme posýpkou z múky, cukru a palmarinu. Pečieme do ružova v rozohriatej rúre na 200°C na masťnom papieri alebo vymastenom plechu.

Zuzana Sadilková

Foto: súkromný archív

† ИСТИНА

OBSAH

Báseň.....	3
Akcie BPM.....	4
Cirkevné dejiny.....	10
Hľadáme sponzorov.....	11
Liturgické okienko.....	12
Pravoslávna duchovnosť.....	14
Ovečka.....	16
Poučenia svätých.....	19
Monastiere.....	20
Rozhovor.....	22
Novodobí svätí.....	26
Pravoslávie vo svete.....	28
Študentské práce.....	30
Na zamyslenie.....	32
Recepty.....	33

Obálka:

Pút do Spišskej Novej Vsi

Strana 2:

CSL – Svätý Ján Krstiteľ

Strana 35:

Orthocamp Medvedie

Obálka:

Pozvánka do Albánska

Dátum vydania: september 2024

ISTINA

Mesačník Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS

Ročník XIX/2024. ISSN 1335-6739. Číslo indexu: EV 3633/09.

Vydavateľ: Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS. IČO 17 075 947

Adresa redakcie: Bayerova 8, 080 01 Prešov
e-mail: clanky.istina@gmail.com

web: <https://bpmorthodox.sk/istina/>
Uzávierka prijímania príspevkov je vždy 10. deň v mesiaci. Cirkevne schválené.

Šéfredaktor: Tatiana Vasiliou - dočasne poverená funkciou

Redakčná rada: Peter Bobak, Jana Gubová, Daniel Havaj, Eva Kahancová, Nikola Kahancová, Jana Kapralová, Darina Oleárová, Zuzana Sadilková, Veronika Skysľáková, jerej Miloš Nikifor Surma, Juraj Varecha, Tatiana Vasiliou

Korektúra: Juliána Molnárová, Zuzana Sadilková

Grafická a technická úprava: Jaroslav Smoleň, jerej Miroslav Guba

Tlač: GRAFOTLAČ Prešov

Objednávky na odber:

Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku - SYNDESMOS

Redakcia časopisu ISTINA

Bayerova 8, 080 01 Prešov

E-mail: bpmslovensko@gmail.com

Cena za kus 0,60€. Ročný príspevok 7,20€ + poštovné na rok podľa počtu predplatných kusov (pre odberateľov zo Slovenska):

1 - 2 ks = 13 eur

3 - 10 ks = 16 eur

11 - 20 ks = 26 eur

21 - 40 ks = 36 eur

IBAN (Fio banka):

SK1983300000002502282852

